

Notitie (definitief)

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.
PLANNING & STRATEGY

Aan : Michiel Bakkum
Van : Marloes ten Dam
Datum : 23 februari 2015
Kopie :
Onze referentie : BD3942/N002/MTD/Ensc

Betreft : Quickscan archeologie N243 (hm 0,6 – 15,8)

Inleiding

In het verleden heeft de provincie Noord-Holland diverse studies uitgevoerd naar de nieuwe inrichting van de N243, voor het deel tussen Alkmaar en de rotonde op het kruispunt met de N509. Het ontwerp dat, in 2009 en later nogmaals in 2012, is gepresenteerd kon op onvoldoende op draagvlak rekenen. Het project is nu weer terug gezet naar de studiefase. Dit betekent dat opnieuw inzicht moet worden gegeven in de omgevingsaspecten. In onderhavige notitie worden drie varianten beschouwd ten aanzien van het aspect archeologie. Bij de graafwerkzaamheden ten behoeve van de reconstructie kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden bedreigd.

Voor het aspect archeologie zijn twee relevante deeltrajecten te onderscheiden:

- *Traject N243 hm 0,6 – 11,5 (Noordervaart, Schermerhornerweg)*

Voor dit trajectdeel zijn in 2011 ten behoeve van de reconstructie archeologische bureauonderzoeken uitgevoerd.

- *Traject N243 hm 11,5 – 15,8 (Middenweg)*

Voor dit trajectdeel van de N243 zijn nog geen archeologische onderzoeken uitgevoerd.

De gemeente Beemster heeft haar gemeentelijk archeologiebeleid verwoord in de Beleidsnota Archeologie Gemeente Beemster 2003. De gemeentelijke archeologienota vormt een nadere uitwerking van het (inter)nationaal en provinciaal archeologiebeleid. De gemeente Koggenland heeft in 2012 een archeologische beleidsadvieskaart vastgesteld.

Voor de quickscan van dit traject wordt gebruik gemaakt van het gemeentelijk archeologie beleid en de vigerende bestemmingsplannen.

Varianten

De N243 is een provinciale weg met aan weerszijden bermen, bomenrijen en watergangen. Deze weg zal worden gereconstrueerd. De reconstructie bestaat onder andere uit herinrichting van het bestaande weg- en fietsprofiel en het aanpassen van kruispunten. De grootte en impact van de reconstructie is afhankelijk van de variant waarvoor gekozen wordt.

Zoals eerder vermeld worden in deze studie drie varianten beschouwd:

keuze is gemaakt voor tussenvariant

- ~~de minimale variant bestaande uit groot onderhoud;~~
- ~~de maximale variant ontwerp conform voorlopig ontwerp uit 2012;~~
- de tussenvariant.

Minimale variant 1

De minimale variant bestaat uit groot onderhoud. Dit houdt in dat de huidige rijweg en fietspad wordt vervangen. De verhardingen worden afgegraven en op dezelfde plek wordt de nieuwe verharding weer aangelegd. In deze variant worden graafwerkzaamheden en andere grondroerende werkzaamheden ter plaatse van het bestaande tracé uitgevoerd. De grond is hier in het verleden al eens gerooid door de aanleg van de huidige N243.

Maximale variant

De maximale variant beslaat de meeste ruimte qua grondroerende werkzaamheden. Het ontwerp is ingesteld conform het voorlopig ontwerp uit 2012. Ten opzichte van de huidige situatie betekent dit dat het tracé meer ruimte nodig heeft. Daarnaast worden op enkele plaatsen kruispunten aangepast door de aanleg van rotondes. Door de ingrepen moet het talud langs de weg ook worden aangepast. Hier moet de grond worden opgehoogd en de watergangen worden in verlegd. Ook worden de inritten naar woningen of percelen aangepast en moeten kunstwerken (dijkers, stuwen, faunapassages en fietsbruggen) worden aangepast of nieuw worden aangelegd.

Variant 3

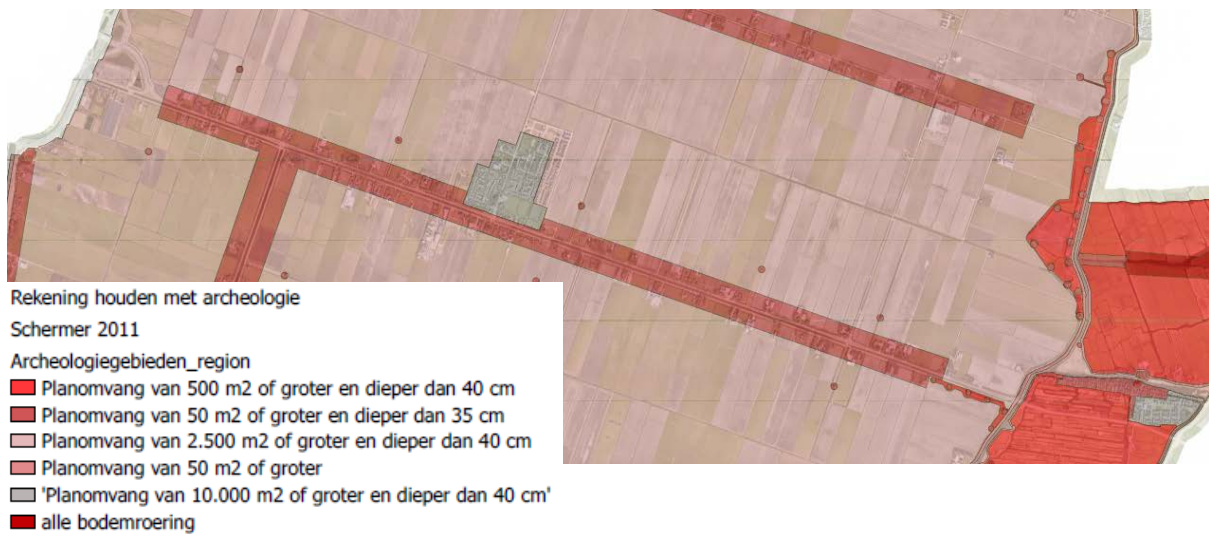
De tussenvariant lijkt in grote lijn op de maximale variant. Dit betekent dat het nieuwe tracé in deze variant ook buiten de kantlijn komt te liggen van de huidige N243, maar niet zo ver als in de maximale variant. Ook in deze variant worden op enkele plaatsen binnen het tracé de kruispunten aangepast door de aanleg van rotondes.

Beschouwing deeltraject 0,6 – 11,5 (Noordervaart , Schermerhornerweg)

Voor het onderzoeksgebied van dit traject is in de reeds uitgevoerde onderzoeken informatie verzameld en een goed beeld verkregen van de archeologische waarden. Het onderzoeksgebied was in veel gevallen groter dan het plangebied (N243). Het betrof in dit geval met name een straal van 1,5 km rond het plangebied. Alle drie de varianten blijven binnen deze straal. Voor het traject N243 hm 0,6 – 11,5 kan gebruik worden gemaakt van de bureauonderzoeken uit 2011.

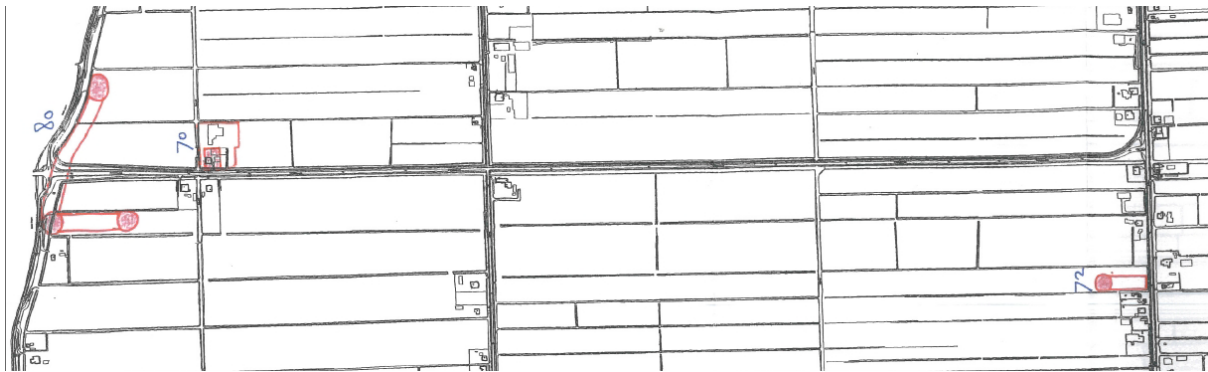
Zowel de gemeente Alkmaar als de gemeente Beemster hebben eigen archeologiebeleid. In geval van de gemeente Alkmaar geldt nog het archeologisch beleid van de voormalige gemeente Schermer¹. In het uiterste westen van het plangebied (de N243 nabij Alkmaar) is archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij ingrepen groter dan 2500 m² en dieper dan 40 cm - mv. Langs de gehele Noordervaart geldt dat archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij ingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 35 cm -mv. In de Eilandspolder geldt dat archeologisch onderzoek noodzakelijk is bij ingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm -mv.

¹ De gemeente Schermer is per 1 januari 2015 samen met Graft-De Rijk en Alkmaar opgaan in de nieuwe gemeente Alkmaar.

Afbeelding 1. Uitsnede archeologie kaart voormalige gemeente Schermer (Noordervaart)

Voor de gemeente Beemster geldt dat de N243 en ruimere omgeving in de zone 'overige gebieden' valt. Hier is geen archeologische vervolgonderzoek noodzakelijk. De zones ter hoogte van de molengang en de buitenplaats Spitsbergen zijn onderzoeksplichtig (respectievelijk bij ingrepen groter dan 500 m² en 50 m², beide dieper dan 40 cm -mv). Hier is het advies om ter hoogte van deze locaties de graafwerkzaamheden, ten behoeve van de uitbreiding van de weg, archeologisch te begeleiden.

Afbeelding 2. Uitsnede gemeentelijk archeologie kaart Beemster (Schermerhornweg)

Conclusie deeltraject 0,6 – 11,5

Op basis van het gemeentelijk beleid en uit de archeologische bureauonderzoeken is te concluderen dat ingrepen ten behoeve van de reconstructie onderzoeksplichtig zijn. Voor de minimale variant geldt dat de ingrepen geen effecten op de archeologische waarden zijn te verwachten. De reconstructie blijft binnen de contouren van het huidige wegprofiel en de kruispunten zullen niet wijzigen. Voor deze variant is dan ook geen archeologische begeleiding benodigd.

Voor de maximale en tussenvariant zal bij het uitvoeren van de werkzaamheden archeologische begeleiding nodig zijn, waarbij de maximale variant de meeste impact heeft. Beide varianten

liggen buiten het huidige profiel en het aanpassen van de kruispunten. In een aantal gevallen wordt een rotonde aangelegd of inritten aangepast. Door deze aanpassingen kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden worden aangetast. Het oppervlakte van de werkzaamheden is in de tussenvariant minder groot dan in de maximale variant. In de maximale variant is het risico op eventuele aantasting van de archeologische waarden groter dan in de tussenvariant.

Beschouwing deeltraject N243 hm 11,5 – 15,8 (Middenweg)

Voor dit traject heeft ten behoeve van de reconstructie van de N243 in het verleden nog geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. De volgende bestemmingsplannen zijn ter plaatse van het traject hm 11,5 -15,8 vigerend:

- Bestemmingsplan 'Buitengebied 2012', vastgesteld 10 juli 2012, gemeente Beemster;
- Bestemmingsplan Komplan 2008, vastgesteld 10 november 2008, gemeente Koggenland;
- Bestemmingsplan 'Landelijk gebied', vastgesteld 27 juli 2013, gemeente Koggenland;
- Inpassingsplan 'Westfrisiaweg', vastgesteld 16 juli 2012, provincie Noord Holland.

Buitengebied 2012

N243 en omliggende gronden binnen het bestemmingsplan 'Buitengebied 2012' hebben een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' met een functieaanduiding 'specifieke vorm van waarde – 4'. Dit houdt in dat wanneer er (bouw)werkzaamheden worden uitgevoerd, dieper dan 0,35 cm en oppervlakte groter dan 50 m² er een omgevingsvergunning vereist is. Deze vergunning wordt alleen verleend wanneer de aanvrager van de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden een rapport overlegt waaruit blijkt dat de archeologische waarde van het terrein dat wordt verstoord in voldoende mate is vastgesteld.

Het uitvoeren van de volgende werkzaamheden is ter plaatse van de dubbelbestemming Waarde – Archeologie met functieaanduiding (swr-4) verboden voor zover zij werkzaamheden betreffen dieper dan 0,35 en groter dan 50 m²:

- het aanbrengen van diepwortelende beplanting of bomen;
- het afgraven, ophogen of egaliseren van gronden;
- het aanleggen of verharderen van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- het graven van sloten evenals het aanleggen van een drainage;
- het verrichten van graafwerkzaamheden;
- het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
- het planten, vellen, rooien of beschadigen van bomen anders dan bij wijze van verzorging van het aanwezige houtgewas;
- het maken van dammen, kaden en oeversverzwaringen;
- het graven, uitdiepen, verbreden en dempen van watergangen;

Dit is niet van toepassing indien het betreft:

- normale onderhoudswerkzaamheden;
- werkzaamheden van ondergeschikte betekenis;
- het verlagen van de bodem en het afgraven van gronden, voor zover daarvoor een vergunning is vereist krachtens de Ontgrondingswet;
- indien het door de gemeente verlangde archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden en voor zover de gemeente de gronden voor werken en werkzaamheden heeft vrijgegeven.

- als er op de plek zelf in het verleden reeds verstoring heeft plaatsgevonden op basis van een afgegeven bouwvergunning en/of aanlegvergunning.

Voor de minimale variant geldt dus dat er op basis van het hier vigerende bestemmingsplan geen archeologisch onderzoek nodig is. Deze variant blijft binnen de grenzen van het huidige wegtracé, waar al verstoring heeft plaatsgevonden. Voor de maximale en tussenvariant is wel archeologisch onderzoek nodig. De ingrepen gaan dieper dan 0,35 cm en zijn groter dan 50 m². In eerste instantie zal het gaan om een bureauonderzoek. In dat geval is er geen verschil tussen beide varianten. Wanneer ook veldonderzoek (karterend onderzoek) plaats moet vinden vereist de maximale variant meer onderzoek. De grondroerende werkzaamheden vinden in vergelijking met de tussenvariant verder buiten het huidige profiel plaats vinden. Het ruimtebeslag van de N243 is in de maximale variant groter, waardoor het aantal boringen groter zal zijn.

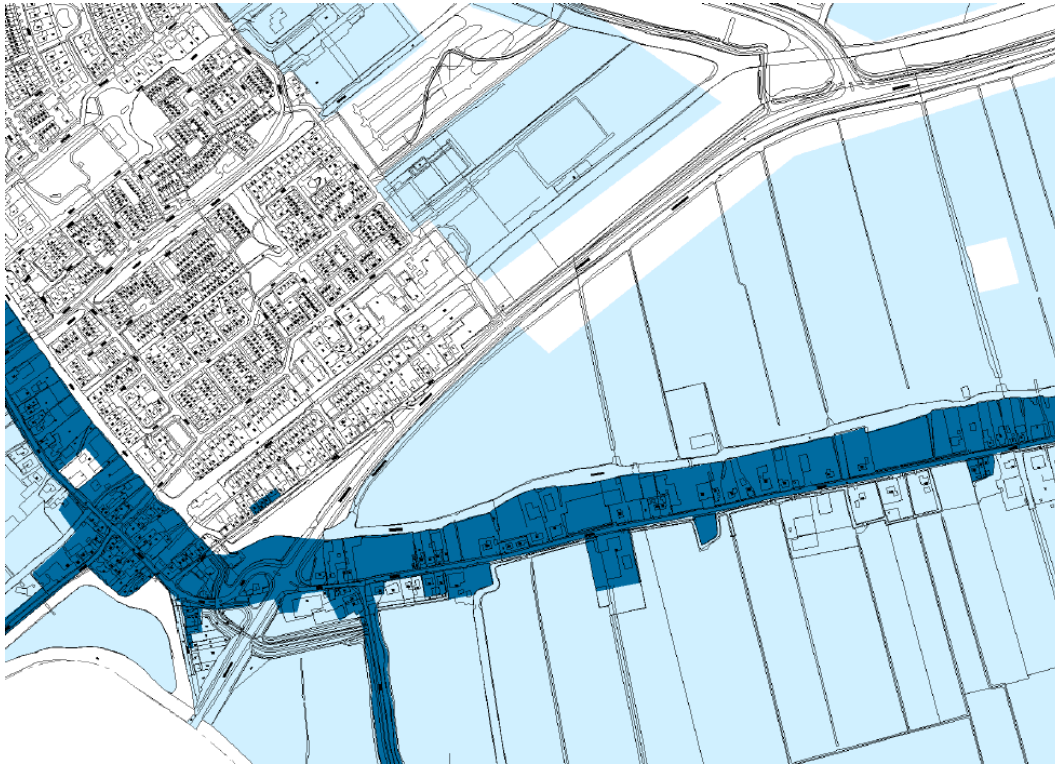
Komplan 2008 en Landelijk gebied

De N243 en omliggende gronden liggen voor het overgrote deel buiten de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie'. Uitzondering hierop vormt het kruispunt bij 'Kathoek'. Zowel in de maximale variant als in de tussenvariant, wordt dit kruispunt aangepast naar een rotonde.

Op basis van het bestemmingsplan Komplan 2008 de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2'. Daarnaast zal een klein deel van de aan te leggen rotonde binnen het bestemmingsplan Landelijk gebied liggen. Hier geldt ook de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2'. In het bestemmingsplan Komplan 2008 wordt niet gesproken over het uitvoeren van een archeologisch onderzoek in het geval van 'Waarde – archeologie 2. In bestemmingsplan Landelijk gebied geven de regels aan dat er archeologisch onderzoek nodig is bij plannen groter dan 100 m² en dieper dan 40 cm.

In 2012 heeft de gemeente Koggenland echter een archeologische beleidsadvieskaart vastgesteld. Zie afbeelding 3. Voor deze beschouwing is uitgegaan van de meest recente informatie. Dit betekent dat voor het donkerblauwe deel geldt dat voor ingrepen met een oppervlakte van 100 m² en groter waarbij de grondroerende werkzaamheden dieper dan 35 cm beneden maaiveld zullen reiken er archeologisch bureauonderzoek nodig is.

Op deze kaart is ook te zien dat voor resterende deel van de N243 geen archeologisch onderzoek noodzakelijk is (wit).

Afbeelding 3. Uitsnede gemeentelijk archeologie kaart Koggenland (Middenweg)

Westfrisiaweg

De N243 heeft binnen het inpassingsplan 'Westfrisiaweg' geen archeologische dubbelbestemming. Onderzoek is voor alle varianten op basis van dit bestemmingsplan niet aan de orde. Dit is ook te zien op de gemeentelijke beleidskaart van Koggenland. De N243 ligt in een vrijgegeven deel (wit). Hier is geen onderzoek noodzakelijk.

Conclusie deeltraject 11,5 – 15,8

Voor minimale variant is op basis van de vigerende bestemmingsplannen en gemeentelijk beleid geen nader archeologisch onderzoek nodig. Op basis van het gemeentelijk beleid en de vigerende bestemmingsplannen is voor de maximale variant en de tussenvariant in ieder geval archeologisch bureauonderzoek noodzakelijk. Uitzondering vormt het traject vanaf het kruispunt Kathoek tot aan hectometerpaal 15,8 dat in de gemeente Koggenland ligt, omdat de gronden daar al archeologisch zijn vrijgegeven. In eerste instantie zal het gaan om een bureauonderzoek. In dat geval is er geen verschil tussen beide varianten. Wanneer ook veldonderzoek (karterend onderzoek) moet plaatsvinden vereist de maximale variant waarschijnlijk meer onderzoek. Het aantal boringen zal in dit geval meer zijn, omdat de omvang van de ingrepen in de maximale variant groter is.

Geraadpleegde bronnen

- Oranjewoud, februari 2011, Archeologisch bureauonderzoek en quickscan cultuurhistorie ten behoeve van reconstructie van de N234 in de gemeenten Schermer en Beemster (N.-H.);
- Oranjewoud, 12 augustus 2011, Engineering N243 aanpassingen Noordervaart Schermer en Beemster Archeologisch bureauonderzoek en quickscan cultuurhistorie;
- Gemeente Schermer, archeologiekaart 2011;
- Gemeente Beemster, Archeologienota Beemster, 2003
- Gemeente Beemster, Bestemmingsplan Buitengebied 2012;
- Gemeente Koggenland, Archeologische beleidsadvieskaart 2012;
- Gemeente Koggenland, bestemmingsplan Komplan 2008;
- Gemeente Koggenland, bestemmingsplan Landelijk Gebied, 2013;
- Provincie Noord-Holland, inpassingsplan Westfrisiaweg.